№ 50 Մարտի 22 Երեքշաբթի **1883** Մարտի 22 Երեքշաբթի № 50

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

„ՄՇԱԿ“

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԼՐԱԳՐԻ:

Դեռ ևս մարտ ամսին գրվելով, բաժանորդները կարող են ստանալ „ՄՇԱԿԻ“ բոլոր համարները, առաջին համարից սկսած:

„Մշակի“ տարեկան գինը 10 րուբլ է:

Թիֆլիսում համարը հատով առնել կարելի է 5 կոպէկով:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Ցխինվալից: Ներքին լուրեր:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Նամակ Ախալքալաքից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՑԽԻՆՎԱԼԻՑ

—

Մարտի 15-ին

Կարդալով «Մշակ» լրագրի ներկայ տարվայ № 43, բանասիրական մասի մէջ, էջմիածնի միաբանների այժմեան վիճակի մասին, աւելորդ չէր լինի մի քանի տեղեկութիւններ տալ և մեր քահանաների անտանելի և անբարւոք վիճակի վերաբերութեամբ:

Բազմամարդ ընտանիքի տէր քահանան, ընկնելով մի գիւղի մէջ, որի ժողովուրդը բաղկացած է 60 կամ 50 աղքատ տնից, կամ քաղաք տեղ 100 հարուստ և ապահովված տնից, քահանան ապավինում է այն ժողովրդեան եկամուտի վրա,—կերակրել իր ընտանիքը, մեծացնել որդիքը, կրթել և դաստիարակել նրանց, մեծացնելով աղջիկ մարդու տալ: Հիւանդանում է քահանան, կամ նրա ընտանիքի մի անդամ. նա դարձեալ ժողվրդից ըստացած եկամուտով պէտք է բժշկի, մի կողմ թողնելով այն առօրեայ ամենահարկաւոր պիտոյքները, որոնցից նա չէ կարող ոչ մի կերպով ազատվել: Այս վերև թւած պիտոյքները քահանան պէտք է լցուցանի ժողովրդեան կամաւոր տուրքով: Բայց քահանան այն ժողովրդից, որի մէջ նշանակված է հովիւ, ինչ եկամուտ պէտք է ստանայ: Պարզ բան է, ամենաշատը՝ գիւղերում 300 րուբլի, իսկ քաղաքներում 600 ր. (կան բացառութիւնները թւով շատ քիչ):

Ուրեմն քահանան ժողովրդեան մէջ բռնում է այնպիսի դիրք, որ ստիպված է ամենայն կերպով աշխատել ծուռ թէ ուղիղ ճանապարհով գտնել տարեկան իր բազմամարդ ընտանիքի մուտքը հայթայթել: Այս պատճառով լինում են քահանաների և ժողովրդականների մէջ անբաւականութիւններ: Օրէնք պատահելու ժամանակ սկսվում է երկու կողմերի մէջ վաճառականութիւն. քահանան աշխատում է առաւել պահանջել, իսկ ժողովրդականները սկսում են ցածրից բարձրանալ կամաց կամաց աւելացնելով իրանց տալու կամաւոր տուրքը և այս անբաւականութիւններով է վերջանում երկու կողմերի մէջ: Մին էլ պարմանալին այն է, որ ժողովրդականքը պսակի կամ հնջեցեալի ժամանակը չեն խնայում ոչինչ, հարսանիքը չքեղ կատարելու կամ իրանց հանդուցեալին պատւելու համար հազարաւորներ կը ծախսեն, իսկ երբ գործը հասնում է քահանային կամաւոր տուրք տալուն, իրանց չքաւոր կը ձևացնեն քահանայի առաջ, որ ինչ է քահանային տալու դրամներից մի քանի րուբլի պակասացնեն: Ահա, մեր ժողովուրդը որտեղ է գործածում խնայողութիւնը:

Ակամայ, որքան էլ գթոտ լինի քահանայի սիրտը, այնպէս անգթանում է և քարանում է, որ փոխանակ ժողովրդի բարոյականութեան ուսուցիչ լինելու, նա մտածում է իր շահի մասին: Նա ցանկանում է որ շատ պսակներ և մկրտութիւններ լինեն իր ծուխի մէջ, որ հարուստ մարդիկ մեռնեն և այլն: Եւ ոչ ոք էլ չէ կարող մեղադրել քահանային, որովհետև այս օրէնքների կատարելուց դուրս ժողովրդականները ոչինչ չեն տալիս քահանային և թողնում են նրան իր ընտանիքով բախտի բերմանը: Չեն մտածում, որ քահանային ապրուստ է հարկաւոր. կարծում են որ քահանաները ճորտեր են և ստեղծված են չարչարվելու և տանջվելու իրանց ժողովրդականներից. բաւական չէ որ նրանք զրկված են աշխարհիս բոլոր վայելչութիւններից:

Այս է պատճառ, որ քահանաները լինում են մեր մէջ տգէտ և չողոքորթ, ամենայն մի դէպքում նրանք իրանց ժողովրդականների առաջ չողոքորթում են, անկարող են լինում մի բարոյական խրատ կամ քարոզ ասելու եկեղեցու մէջ:— Ոչ թէ միայն մեր տգէտ քահանաները, այլ և մեր ազատամիտ քահանաները, որոնք մեր մէջ մատով համարելի են, ընկճվում են իրանց ապրուստի համար ժողովրդականների առաջ և մերենայ են դառնում նոցա կամայականութեան: Ամենաազատամիտ մարդը դարձաւ քահանայ թէ չէ, նա նոյնպէս ենթարկվում է նոյն ճակատագրին և փոխում է բոլոր իր լաւ յատկութիւնները. հակառակ դէպքում մի հասարակ սխալի համար քահանայի վրա կը թափեն հազարաւոր բողոքներ առաջնորդի կամ մերձաւոր հոգևոր իշխանութեան առաջ, և եթէ ուրիշ քահանաներն էլ իմացան որ քահանան իր ծուխի հետ անբաւականութիւն ունի, տասներով կը թափվեն ժողովրդականի տունը և կառաջարկեն իրանց ձրի ծառայութիւնը:— Մինթէ օրինաւոր հասկացող քահանան կարող է այսպիսի ժողովրդի մէջ ազատ քարոզիչ և բարոյականութեան դաստիարակիչ լինել: Ժողովրդականը ինչ որ ասէ քահանային, պէտք է ասես հա, հակառակ դէպքում նա քեզ քահանայ չէ ճանաչում:

Այսպէս քահանայի վիճակը բարւոք չի լինի, քանի որ նրա ապրուստը կախում կունենայ ժողովրդեան մի մի կոպէկանոց պատահական տուրքերից, քանի որ կանոններ չեն հիմնվի բարձր հոգևոր իշխանութեան կողմից և չի որոշվի քահանայի պարտականութիւնը դէպի իր ծուխը և ժողովրդականների պարտականութիւնը դէպի իրանց քահանաները. քանի որ ռոճիկ չեն նշանակի, ոչ մի ուսումնաւարտ և հասկացող անձն չի համաձայնվի քահանայ դառնալու: Վայ եղողներին էլ: Քահանան պէտք է լինի ապահովված, որ կարողանայ եկեղեցու բեմից քարոզիչ լինել Աստուծոյ կենդանի խօսքի, ապահովված պէտք է լինի որպէս զի չը վախենայ մերկացնել և մորակել ժողովրդեան բոլոր պակասութիւնները:

Իմ կարծիքով հոգևոր բարձր իշխանութիւնը այս բանի վրա պէտք է դարձնի մեծ ուշադրութիւն: Իւրաքանչիւր թեմական առաջնորդ պիտի հրաւիրի հասկացող հոգևորականներին և աշխարհական դասին, որոնք խորհրդակցելով, կարողանային որոշել կանոններ տուրքերի վերաբերութեամբ իւրաքանչիւր թեմի սովորութեան համեմատ, կամ ռոճիկ նշանակեն և առաջարկեն այդ իրանց կարծիքը բարձր հոգևոր իշխանութեան վաւերացնելու, որով կը վերականգնի սէր և միութիւն ժողովրդեան և քահանայի մէջ:

Բ. քահ. Տէր-Աբրահամեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Պ. Յովհաննէս Պետրոսեան փօթիից, 1879 թւականին սովելոց փողերից մնացած 3 րուբլ ապառիկ այժմ ուղարկում է մեզ, աւելացնելով թէ քանի որ այժմ այլ ևս սով չը կայ Թիւրքաց Հայաստանում, նա այդ 3 րուբլ խնդրում է մեզ գործ ածել ուղարկելով երեք ամիս շարունակ «Մշակ» լրագրի համարները մի որ և է աղքատ հայոց ուսումնարանին: Մենք այդ 3 րուբլ կը յատկացնենք Դղչախչախ գիւղի հայոց ուսումնարանին ուղարկվող «Մշակի» օրինակին:

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք մի անյայտ հեղինակի հայերէն բրօշիւր, որ տպված է Մոսկվայում և որ կրում է հետևեալ վերնագիրը. «Ազգային յառաջադիմութեան մասին մի քանի խօսք:» Բրօշիւրը ստորագրված է Վարդգէս կեղծեալ անունով և գրված է եղել, ինչպէս երևում է, Ս Պետերբուրգում: Գրուածքը ոչինչ նոր միտք չէ պարունակում իր մէջ. բոլորն էլ ծանօթ, հին մտքերն են, ընդհանուր, սովորաբար գործածվող ֆրազներ են: Գրուածքը բաժանվում է հետևեալ գլխների վրա. 1) Եկեղեցականութեան լքեալ վիճակը, 2) Եկեղեցականութեան կոչումն ու պարտքը և սոցա զանցառութեան հետևանքը, 3) Դաստիարակութեան համար մեր նախնեաց սահմանած կանօնը, 4) Անիշխանութիւն, 5) Իմ ներքին համոզումն ու հաւատքը: Ամբողջ բրօշիւրը, ինկապէս մարտնչող բնաւորութիւն ունի, բայց ում դէմ է մարտնչում,—այդ շատ դժուար է որոշել: Աւելի հաւանական է որ քամու ջաղացների դէմ:

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ

—

Մարտի 13-ին

Մի հասարակութեան, մի ժողովրդի զարգացման աստիճանը չափվում է նրա մտաւոր կեանքի արտադրութիւններով, որոնց մէջ պատւաւոր տեղն է բռնում մամուլը: Պարբերական հրատարակութիւնները նոյնն են լինելու հասակաւորների համար, ինչ որ են մանուկների վերաբերութեամբ դպրոցները: Մամուլը պէտք է ժողովրդին կրթէ, նա պէտք է առաջնորդէ սորան: Մամուլը պէտք է հարուածէ մոլութիւններն ու ախտերը և դրանով իր ընթերցողի մէջ զարգացնէ սէր և ձգտում դէպի բարին ու ազնիւը և դորա հակառակ՝ ատելութիւն և զզուանք դէպի վատն ու անազնիւը: Ահա այն սկզբունքները, որոնցով պէտք է ղեկավարվի մի պարբերական թերթ:

Սակայն կայ մեզանում մի թերթ որ այդ ըսկզբանց բոլորովին հակառակ է շարժում,—այդ՝ «Մեղուն» է:

Այդ թերթը իրան նպատակ է դրած շողոքորթել ժողովրդի ստոր բնազդումներին, աշխատել անշարժութեան մէջ պահել ժողովուրդը, և անուղղակի կերպով քաջալերել զանազան անձանց զեղծումները: Վերջին ժամանակ մանաւանդ աւելի ևս պարզվում է որ «Մեղուն» լուրջ կերպով կռւել չը գիտէ:

Տպվում է դիցուք մի նամակ «Մշակի» մէջ՝ ընդդէմ «Մեղուի». պ. Սիմէօնեանց նեղն ընկած, ֆէլիետօնում յիշոցներ թափելուց աւելի բան չէ գտնում պատասխանելու և արդարանում է նրանով, որ իբր թէ չարժէր լուրջ կերպով պատասխանելու:

Այդ մէզօթը՝ Մանկունուն է. սա էլ թէ ինքն չէր պատասխանում և թէ իր ազնիւներին պատուիրում էր բոլորովին չը պատասխանել մամուլի մէջ նրանց դէմ գրված մերկացնող թղթակցութիւններին: Եթէ Մանկունու ազնիւներին հարցնէիք՝ կասէին. «չարժէ պատասխանի արժանացնելը»: Իսկ մենք կասենք. չէին պատասխանում նրա համար, որ վախենում էին ճշմարտութեան պարզվելուց, որ բոլորովին ձեռնտու չէր իրանց...

Մի և նոյն նմանողութեամբ էլ «Մեղուն» ուղղակի կերպով չէ պատասխանում մի մերկացնող յօդուածի, որովհետև անկարող է իրողութիւնները հերքել, այլ զանազան նենգամիտ լուրերով աշխատում է արատաւորել յօդուածագրի պատիւը:

Երևանում բժ. Լ. Տ., պ. Վ. Ե., Թոխմախեանց և այլք, «Մեղուի» կեղծ յոբելեանի դէմ մի ցոյց են անում. պ. Սիմէօնեանց ինչ անէ, ինչ չանէ, մի լուր է տպում, որի մէջ ի միջի այլոց ասումէ. հապա խելօք Լ. Տ., հապա ազգի համար աշխատող Թոխմախեանցը և այլն: Մարդու մէջ ակամայօրէն հարց է ծագում՝ ինչ էր ուզում ասել կլքով կուրացած պուբլիցիստը... Տպվում է պ. Րաֆֆիի նամակը «Մշակի» մէջ. սորան էլ փոխանակ լուրջ կերպով պատասխանելու, պ. Սիմէօնեանց ֆէլիետօնում թափում է իր բոլոր հունաբը, էլ հայհոյական ածականներ չեն մնում, որոնցով չը մկրտէր մեր վիպասանին: Ընթերցող հասարակութիւնը (ի բաց չառած և մեղուականները) զզվեցաւ այդ կեղտոտ պամֆլէտից: Բազմաթիւ համակրական ցոյցերը՝ որոնք ամեն կողմից ըսկսեցին անել պ. Րաֆֆիին, մի անգամ էլ ցոյց տուին որ անպատիժ կերպով չէ կարելի ծաղրել իւրաքանչիւր մարդու: Եւ ահա «Մեղուի» խմբագիր № 2, պ. Սպանդարեան թել ու ասեղը ձեռքին, դուրս է գալիս իր պատրօնի սխալանքը կարկատելու համար. նա ջանք է թափում հաւատացնել որ «Մեղուն» պ. Րաֆֆիի վրա, իբրև վիպասանի— երբէք յարձակված չէ:

Յանդգնութիւնը ինչ չէ կարող անել տալ մարդուս: Մ՞ի թէ յարձակմունք չէր երբ մեր վիպասանի գրուածքները «Մեղուն» համեմատում էր զանազան հէքիաթների հետ, և մի և նոյն ժամանակ ընթերցող հասարակութեանը անկարող էր համարում դատելու պ. Րաֆֆիի գրուածքների արժանաւորութիւնը, սակայն տեսէք ինչ խորամանկ կերպով. ամբոխը, ասում է նա, որ գրքեր չէ տեսած իր կեանքում, տեսնելով պ. Րաֆֆիի վէպերը, կարծում է որ դորանից լաւերը չը կան: Բայց մի՞թէ ամբոխն է որ համակրական ցոյցեր է անում վիպասանին:

«Մեղուն» այնքան մեծ կարծիք ունի իր արժանաւորութեան վրա, որ կարծում է թէ միայն ինքը կարող է այս կամ այն գրուածքին իր ուզած անունը տալ, իսկ ամբողջ ընթերցող հասարակութիւնը միասին վերառած, անկարող է մի բանի մասին ուղիղ դատել: Եւ այդ բոլոր յարձակմունքները «Մեղուն» գործ է դնում նրա համար որ պ. Րաֆֆի, պատկանում է «Մշակի» բանակին և որ կարողացաւ հասկանալ այն խորամանկութիւնը, որով «Մեղուն» կամենում էր գժտութեան խնձորը գլորել նորա և պ. Արծրունու մէջ: «Մեղուի» ուղղութեան մարդիկ ոչինչ բանից այնքան չեն զայրանում, որքան զայրանում են երբ տեսնում են մերկացած այն մտադրութիւնը, որ իրանց խորագէտ համոզմամբ շատ զգոյշ կերպով էր գործ դրված: Այդպիսում ո՛չ անձնական արժանաւորութիւնը, ոչ բարձր բարոյականութիւնը, ո՛չ ժողովրդական գործոց մէջ շահէտութիւնը, անզօր են փրկել մի մշակականին, «Մեղուի» և նրա «հանճարեղ, խոհուն, զգօն, բարձրաշխր» գործակիցների անարժան պամֆլէտներից:

Դրա հակառակ՝ մի անձ որքան էլ փնասակար լինի, որքան էլ կասկածելի բարոյականութեան տէր լինի, միայն թէ մկրտվի պ. Սիմէօնեանցի աւազանում, յանձն առնէ «խաթրիչին» մի քանի բաժանորդներ գտնել «Մեղուին» և «Մշակի» ու նրա աշխատակիցների վրա վատ խօսի,—այդպիսին իսկոյն «Մեղուի» կողմից կը հրատարակվի իբրև մի ամբիծ ազնիւ, մի անմեղ գառը և ամեն տեսակ պաշտպանութիւն կը ստանայ խմբագրութիւնից: Եւ այդպէս վարվողները յանկարծ մի օր վեր են կենում և քարոզում թէ «բարեկամութեան ժամանակ պէտք է անկեղծ լինել, իսկ թշնամութեան միջոցին ազնիւ:» Ըստ երևոյթին որքան գեղեցիկ խօսքեր են սոքա, բայց ափսոս

Ստացանք հետևեալ նամակը ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԼԻՍԱՅԻՑ: «Մի ծանրակշիռ հարց, որ շատ անգամ ձեզ զբաղեցրել է, որի պաշտպանութեան համար շատ անգամ թղթակցութիւններ էիք տպել և առաջնորդող յօդուած նուիրել, այսօր յօգուտ Մեծ-Ղարաքլիսայի հասարակութեան վճռվեցաւ: Այդ հարցը տեղական անտառապետի և հասարակութեան մէջ երկար վիճաբանութեան առարկայ դարձած վարելահողերն էին, որ անտառապետը ուզում էր բանի կերպով յափշտակել աղքատ երկրագործի ձեռքից և զրկել նրա մերկ զաւակները մի կտոր սև հացից: Բայց ահա, մարտի 10-ին Երևանի նահանգական դատարանը հետևեալ վճիռ կայացրեց. վարելահողերը յանձնել ղարաքլիսեցիներին, անտառապետը ամենևին իրաւունք չունի օգտվել այդ հողերից, բացի սրանից պահանջել անտառապետից յօգուտ Ղարաքլիսայի հասարակութեան 95 րուբլ, որ ծախսված է գործի պատճառով: Այս աւետաբեր լուրի մասին հեռագիրը ստացվելով, կայծակի արագութեամբ ուրախութիւն սփռեց գործի վախճանին անհամբեր սպասող երկրագործների խրճիթներում: Ո՞վ չէր ուրախանայ արդար դատաստանի արդար ձայնը լսելով»:

—

ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են: «Շուտով մամուլի տակ կը մտնի, ինչպէս լսում ենք, հայր Յ. Սուքինեանցի մի բրօշիւր «կաթողիկոսական խնդրի» մասին, որը յիրաւի այս րօպէիս մանրամասն և լուրջ քննադատութեան արժանի մի խնդիր է: Ասում են որ հեղինակը մեծ ուշադրութիւն է դարձրել իր գրուածքում մեր բոլոր եկեղեցական հարցերի տկար կողմերի վրա, որոնց այսպէս թէ այնպէս լուծելը կախված է, անշուշտ, մեր ապագայ հայրապետից: Նա նմանապէս հարցասիրած է կաթողիկոսի բոլոր պարտաւորութիւնները՝ թէ եկեղեցական և թէ դպրոցական գործերում: Ի միջի այլոց Սուքինեանցի բրօշիւրի մէջ աւելի ի նկատի առնված է եկեղեցական-տնտեսական խնդիրը»:

—

Ներկայ թուի յունվարի վերջերում մենք ուղարկեցինք ՂԱՐՍԻ հայոց դպրոցի հոգաբարձուներից մինի անունով, ինչպէս և յայտնած էինք «Մշակի» մէջ, 20 րուբլ գումարը, որ ստացած էինք որպէս նուէր այդ դպրոցի համար Թիֆլիսի գիմնազիայի հայ աշակերտներից: Բայց ո՞րքան էր մեր զարմանքը, երբ այս օրերս յետ ստացանք փօստից 20 րուբլ պարունակող ծրարը: Ինչպէս երևում է փողը գնացել է Ղարս յունվար ամսին, իսկ մարտ ամսին յետ է եկել, առանց Ղարսի դպրոցի հոգաբարձուների ձեռքը հասնելու: Հիմա մենք չը գիտենք ինչ անենք այդ փողի հետ:

—

Եղանակը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, որ վերջին օրերը բոլորովին գարնանային էր դարձել, կիրակի, մարտի 10-ին յանկարծ փոխվելով, սկսեց սաստիկ քամի փչել և օդը բաւական ցրտեց: Երկուշաբթի օրից սկսած օդը կրկին մեղմացաւ:

—

Լուր է տարածվել որ չարաթ օր Թիֆլիսից դէպի Ռուսաստան դուրս եկած փօստը, ճանապարհին, մեր քաղաքից մի 10 վերստ հեռու կողոպտվեցաւ աւազակներից:

—

«Երևանի Ցայտարարութիւններ» թերթը հաղորդում է որ մարտի 12-ին, երեկոյեան, երևանցի Ցովհաննէս Աֆրիկեան երիտասարդը անձնասպանութիւն գործեց: Լրագիրը չէ բացատրում անձնասպանութեան պատճառները:

—

Նոյն լրագիրը հաղորդում է, որ մարտի 10-ից պ. Լեվիտէս բաց արեց Երևանում մի հիւրանոց «Եւրօպա» անունով, որտեղ գտնվում են նաև մի քանի երգչուհիներ և երաժշտուհի կանայք: Այդ հիւրանոցը մի նոր երևոյթ է Երևանի համար: Լրագիրը ցաւում է միայն որ մի քանի երիտասարդներ, դուցէ չ ա ե ս ո ւ թ ի ւ ն ի ց, սկսել են այդ հիմնարկութեան մէջ շատ առատութեամբ փողեր մսխել և անկարգութիւններ անել, բայց այն էլ աւելացնում է, որ պ. Լեվիտէս անմիջապէս վերջ է դնում պատահող անկարգութիւններին:

—

Մեզ գրում են ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ հետևեալը: «Վերջին ժամանակները տեղիս հայոց հասարակութիւնը առանձին համակրութեամբ խօսում է գերապատիւ Մէլքիսեդէկ Մուրադեանի իբրև կաթողիկոսական ընտրելիներից մինի մասին: Այդ հանգամանքին քիչ չը նպաստեց սրբազանի մասին Ներսէս պատրիարքի յայտնած վերին աստիճանի համակրական կարծիքը, որ այժմ այստեղ ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ է դարձել: Եթէ չենք սխալվում Ներսէս սրբազանը Մէլքիսեդէկ եպիսկոպոսին ամենայարմար կաթողիկոսացու է համարում: Իսկ Ներսէսի կարծիքը այդ տեսակ նշանաւոր խնդրում, մեզ համար թանգ պիտի լինի»:

—

ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԼԻՍԱՅԻՑ մեզ գրում են, մարտ ամսի 15-ից, հետևեալը: «Եղանակները այստեղ ամենաանճոռնի են. ցուրտ, ձիւն, անձրև, ցեխ, քամի ամեն օր: Գիժ մարտը արդարացնում է ժողովրդից իրան տուած մականունը: Երկրագործները արդէն ցանել են մի մի արտ»:

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ մեզ գրում են: «Ինչպէս լսում ենք, բաւական հաստատ աղբիւրներից, այստեղի մի քանի ագաներ, հանգամանքներից օգուտ քաղելով, աշխատում են սեփականացնել քաղաքային կլիւքի հրապարակի այն մասը, որի վրա մի քանի տարիներից ի վեր չինված են դուքաններ: Բայց այդ չինած ժամանակ քաղաքի կողմից ոչ մի ընդդիմադրութեան չը հանդիպելով, հիմա պատրաստվում են արդէն և, երևի, մի քանի չաբաթից յետոյ կը սկսեն դուքաններ շինել, վերջնականապէս իրանց սեփականացնելով այն մնացած հողի կտորը, որի վրա դեռ ևս դուքաններ չը կան և կը միացնեն այդ կտորը իրանց քարվանսարաների հետ: Հրաւիրում ենք պ. պ. դեպուտատների և թաղապետական խորհրդի ուշադրութիւնը այս իրողութեան վրա, որպէս զի առաջն առնվի այս գործին: Ապա թէ ոչ, մի քանի ժամանակ անցնելուց յետոյ, գործը բոլորովին վերջացրած կը լինի: Զարմանալի է որ մեր քաղաքում ամեն մի քաղաքապատկան հող յափշտակվում է զանազան անձինքներից և ոչ ոք ուշադրութիւն դարձնող չը կայ»:

—

Շիրակ գաւառի Արգինա գիւղից մեզ խնդրում են տպել որ իբր թէ սխալ է «Մշակի» մէջ տըպված լուրը, իբր թէ այդտեղ զինաթափ են անում միմիայն հայերին, իսկ թուրքերին ու քիւրդերին թողնում են իրանց զէնքերը: Այժմ լրատուն խընդրում է մեզ տպել մեր լրագրում, որ կառավարութեան կարգադրութեամբ գաւառի ամբողջ ազգաբնակութիւնը հաւասարապէս զինաթափ է լինում: Այդ նոյն լուրը կամ հերքումը մենք մի անգամ արդէն արտատպեցինք Ղարսում հրատարակվող «Карсъ» լրագրից և մեր կողմից էլ «Մշակի» № 41 մէջ պատասխանեցինք այդ հերքմանը:

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են որ այս տարի Բագուի րէալական գիմնազիայի աշակերտների թիւը մեծ է և աշակերտների մեծ մասը հայեր են:

—

«Кавказъ» լրագրին էլ տպեց մի պաշտօնական հաղորդութիւն փետրվար ամսի վերջին օրերում Բագուի մէջ պատահած փողոցային անկարգութիւնների մասին: Այդ հաղորդութեան մէջ մենք գտանք գրեթէ նոյն տեղեկութիւնները, որոնք տպվեցան և «Մշակի» մէջ: Միայն ռուս լրագրում և այդ տեղեկութիւնը կայ, որ մեզանում չը տպվեցաւ, այն է որ պօլիցիականներից էլ ոմանք ծեծվեցան ռուս ամբոխից և ինքն պօլիցէյմէյստէրն էլ երկու երեք հարուած ստացաւ գլխի վրա և ստիպվեցաւ կատաղած ամբոխից պատսպարվելու, մտնել «Իտալիա» հիւրանոցը:

—

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ հետևեալը: «Ահա հետևանքներ բարեկենդան օրերում մեր քաղաքում պատահած անկարգութիւնների: Կռիւը տևելով երկու օր, կիրակի և երկուշաբթի, դադարեց ոչ թէ շնորհիւ պօլիցիականների, որոնց երևալը մինչև անգամ աւելի էր կատաղեցնում ռուս ամբոխին, քանի որ մեր քաղաքի բոլոր պօլիցիականները թուրքերից են, բայց ցամաքային և ծովային զինուորների օգնութեամբ, որոնք խումբ խումբ կանգնած փողոցներում, արգելում կ… կռիւը: Կռւողներն էին ռուսաց արհեստաւոր… րը թուրքերի դէմ: Սպանութիւններ են եղ… երկու կողմից: Թուրքաց խանութներից … քանիսը կողոպտված են և ցրիւ տուած: Քաղ… տներում հազարաւոր ապակիներ փշրված … Ցուսահատված թուրքերը երբ ընկնում էին ռ… ռամիկների ձեռքը, սկսում էին երդվել որ իր… թուրքեր չեն, այլ հայեր են և իրանց ասածը … պացուցանելու համար սկսում էին խաչակնքվ… բայց խեղճերը այն աստիճան անշնորհ կ… էին խաչակնքվում, որ ռուս մուժիկներին … կարող խաբել և անմիջապէս ծեծվում էին ռ… ներից»:

—

Թիւրքաց Հայաստանի Էրզրում քաղաքից … տեսակ տեղեկութիւնները հաղորդում են «Արև… գանք» չաբաթաթերթին: Նահանգի հայ գիւղ… ցիների վիճակը բոլորովին անտանելի է դարձե… Ոստիկանութիւնը զէնք ժողովելու առիթով խեղ… գիւղացիների տները խուզարկում և տակն ո… վրա է անում խրճիթների ամեն խորշերը: Թըր… թեր և զէնք գտնելու համար նոյն իսկ կանանց … և օրիորդներին են ձեռք տալիս: Այս օրեր… տեսակ անիրաւութեամբ զիմադրող մի հայ … տասարդ մի քանի օրից յետոյ վերջին շունչ… փչեց անգութ ոստիկաններից անողորմ կերպ… ծեծվելուց: Այդ անտանելի դրութեան հետ մի… րած են և գիշերային աւազակութիւնները, … սակ տեսակ ոճրագործութիւններով: Ամեն … տասնաւոր գիւղացիներ թեմի առաջնորդի և … լոց օգնութեանն են դիմում, բայց կառավար… թեանը բողոքող հայը անմիջապէս ձերբակալվ… է, իբրև ընկեր գաղտնի ընկերութեան: Առաջ… նորդ, իշխան, ազգապետ,—սոքա բոլորն էլ իրան… նշանակութիւնը կորցրին այս րօպէիս թիւր… կառավարութեան աչքում: Ազգային պաշտօն… կան պաշտպանութիւնը, որ Կ. Պօլսի պատրիար… քարանից էին սպասում նահանգի հայերը, … ևս ոչ մի հետևանք չունեցաւ. փորձը ցոյց տուե… որ այդ մասին պաշտօնական նամակներ անհե… տանում են Էրզրումի փօստատան մէջ: Շաբա… թաթերթը հաղորդում է որ բողոքական և կաթո… լիկ միսիօնարները, օգուտ քաղելով հայերի նեղ… դրութենից, նրանց աղքատ ու թշուառ վիճակից … ամեն տեսակ օգնութիւն են առաջարկում նրանց … և այսպիսով որսում են հայերին իրանց կողմը:

—

ԴՁԼՋԱԽՁԱԽ գիւղից մեզ գրում են մարտ… 6-ից հետևեալը: «Սրանից մի ամիս առաջ Փի… րեկգարա գիւղում մի սարսափելի մարդասպա… նութեան դէպք պատահեցաւ: Մի նորապսա… կվդ, երբ եկեղեցուց տուն էր դառնում, իրան… բնակարանին չը հասած, ճանապարհի վրա, … րապսակ հարսի եղբայրը մի մեծ քար գցելով … փեսայի գլխին, սպանեց նրան անմիջապէս: Գո…

որ միայն խօսքեր և աւելի ոչինչ:

Աւել այսպէս՝ բայց վարվել բոլորովին դրա հակառակ, ահա «Մեղուի» գործունէութեան նախագիծը: Գեղեցիկ խօսքեր, փքուն ու կոկ ֆրազներ արտասանելը հոնար չէ, այլ պէտք է ասածը գործադրել: Ահա դա արդէն դուրս է «Մեղուի» պրօգրամայից:

«Մեղուն» կատարել և կատարում է հողմաչարժի դերը, նա անդադար թեքվում է այս կամ այն կողմը, նայելով թէ որ կողմից է քամին փչում: Այն թերթը որ թէ պատկերներով, թէ յօդուածներով գրգռում էր ամբոխի մոլեռանդութիւնը այլադաւան հայերի դէմ, յանկարծ, երևի մի քանի բաժանորդներ որսալու համար, հրատարակում է որ ինքը երբէք մոլեռանդութիւն չէ քարոզել, թէ նա երբէք այլադաւան հայերին օտար չէ ճանաչած, թէ նա հակառակ չէ եղել որ դրանք համերաշխ լինէին լուսաւորչական հայերի հետ, միայն թէ յարգէին մեր ազգային առաքելական եկեղեցին: Հասկացող մարդը պէտք է յարգէ ոչ միայն իր համադաւան քրիստոնէի սրբութիւնները, այլ պատկառանքով պէտք է վերաբերվի մահմետականի, հրէայի սրբութիւններին անգամ: Բայց պահանջել որ մեր այլադաւան եղբարք նոյնքան յարգանք զգան դէպի մեր եկեղեցին, որքան մենք ենք զգում, դա իմ կարծիքով աններևակայելի է:

«Մեղուն» երեմիականներ է կարդում մեր հայ մամուլի վրա (մի լայք ի վերայ իմ, այլ լացէք ի վերայ անձանց ձերոց) որ սա իր բարձրութեան վրա չէ կանգնած, իսկ ինքը հետզհետէ աւելի և աւելի խորասուզվում է: Մամուլի դրութեան վրա ողբացողը, աչքերը խփել է իր ֆէլիետօնները տեսնելու համար: Ֆէլիետօնը՝ իբրև գրելու սրախօսական և երգիծաբանական ձև, լաւ միջոց է ժողովրդեան ախտերը հարուածելու, սակայն ամեն տեղ դա իր որոշ սահմանն ունի, որից մի փոքր դուրս գալով ֆէլիետօնը՝ պամֆլէտ կը դառնար:

Ի՞նչու պ. Սիմէօնեանց շատ է սիրում ֆէլիետօններ տպել: Նախ՝ դրանով պ. խմբագիրը իր կիրքը յագեցնում է զանազան անձանց վերաբերութեամբ, և երկրորդ՝ չը զարգացած ընթերցողի քմքին է հաճոյանում, այն ընթերցողի, որ պատրաստ է փոր պատռելու խրախճանքի կեղտոտ, անհամեստ կատակի համար: Քաղքցու և այլ զանազան դասակարգերի ֆէլիետօնները, միայն սարսափելի զզուանք կարող են ազդել այն ընթերցողին, որը դեռ ընկղմվել չէ այն կեղտոտ, նեխված, թունաւոր ատմօսֆէրայի մէջ, որի մէջ գործում է «Մեղուն»: Եւ այդ պամֆլէտների ժողովածուն, այդ մասխարայական թերթը, դեռ համարձակվում է ուրիշներին գրականական օրինաւորութիւն (порядочность) սովորեցնել:

«Մեղուն» սովորութիւն է արել քարոզել և այն, որ դիպլօմ չունեցողները չեն կարող աշխատակցել մի լրագրին և որովհետև պ. Ցարութիւնեանցի այդ հարցի մասին ասածները՝ «Մեղուն» իրան յատուկ յամառութեամբ չէ ուզում մտքումը պահել, ուստի թող թոյլ տրվի մեզ ևս մի քանի խօսք ասելու այդ հարցի վերաբերութեամբ: Մէկը կարող է բժիշկ, փաստաբան, տեխնիկ լինել և իր մասնագիտութեան վերաբերեալ առարկայի մասին շատ գեղեցիկ յօդուածներ գրել, որի հետ համեմատելով՝ մի անդիպլօմ գրող կարող էր համբակ լինել: Սակայն քանի որ այդ բժիշկը, փաստաբանը և այլն, կարող էր ժողովրդից դուրս, հեռու մայրաքաղաքում կեանք անցկացրած լինել, ուստի դա էլ իր հերթում, համբակ կը լինէր հասարակութեան ստորին դասակարգի մէջ պատահած երևոյթների վրա դատողութիւններ տալու, նրանց քննադատելու մէջ: Մի ժողովրդի կեանք ուսումնասիրելու համար, դիպլօմը բաւական չէ, այլ հարկաւոր է ապրել նրա հետ, հարկաւոր է նրա հետ ճաշակել կեանքի դառնութիւնները, ուրախակից լինել նրա ուրախութեանը, վշտակից նրա ցաւերին: «Մեղուի» կարծիքով բոլոր անդիպլօմները պէտք է լռէին, երևի «Մշակի» մէջ, որովհետև գիտենք շատ անդիպլօմներ, որոնք աշխատակցում են «Մեղուին»: «Մեղուի» կարծիքով մի գործակատար, մի աշկերտ չեն կարող գրել լրագրում. (միթէ քիչ են մեղուականներ այդպիսիներից): Դէ, ինչ նշանակութիւն ունի թէ այս կամ այն անձը որտեղ է ծառայել, կամ ծառայում է:

Մի մարդ՝ որ հասկացողութիւն ունի բարոյականութեան վրա, որի մէջ կան ազնւութեան տարրերը, կարող է իր բարոյականութիւնը պահպանել՝ ինչ տեսակ պարագաների մէջ էլ որ ձըգէր ապրուստի միջոց հայթայթելու պահանջը: Թէ կարծում է «Մեղուն» և նրա հետ իր «խոհուն, հեռատես, գործօն» թղթակիցները որ աւելի լաւ է սրա ու նրա հաշւով ապրել, սրճարաններում խեղկատակի դերեր կատարելով կեանքը քաշ տալ և գրականական պրօլէտարիատը ստուարացնել, քան ծառայել մի որ և է բազազի կամ… նոյն իսկ գինեվաճառի մօտ: Ի հարկէ ով որ փող… ճարելու միջոցների մէջ խտրութիւն չէ դնում, … նա կարող է առանց այդպիսի միջոցների դիմելու ապրել:

Իսկ մենք կենսագրութիւններով չենք հետաքըրքրվում, եթէ ոչ շատ հեռուն գնալու չէինք մեր յիշած գրականական դատարկապորտները գտնելու համար, «Մեղուի» այն թղթակիցների միջից, որոնք ամենից աւելի դուռում դոչումներ են բարձրացնում…:

«Մեղուի» խելացի կարծիքով, բոլոր մշակականները անփորձներ են և նըքա երևակայութեամբ ապրողներ են: Մենք համաձայն ենք «Մեղուի» հետ՝ որ մշակականները անփորձ են այն միջոցների մէջ, որոնցով մեղուականները աշխատում են մեռնել մշակականներին, կեանքի ասպարէզում: Մշակականների մէջ գրականական կռիւը մնում է միայն գրականութեան մէջ, իսկ մեղուականները՝ այդ կռիւը տեղափոխում են և կեանքի մէջ: Եւ՝լ ինսինուացիաներ, էլ ինտրիգներ չեն մնում որ չը սարքէին մի մշակականի վընասելու համար՝ եռանդոտ մեղուականները: Մեղուականները ունեն և մի սովորութիւն, որ իրանց մեղքը, պակասութիւնը բարձում են ուրիշի վրա: «Մշակին» մեղադրում են որ սա հայհոյանքներ է գործածում և այդ մեղադրողը ով է— «Մեղուն», որ ինքն նոյնն է անում: Աֆէրիստներին ձեռնտու է գոռալ, բղաւել, կաչուց դուրս գալ թէ մեր եկեղեցին քանդվում է, թէ դուրս…

ծը նրանից էր առաջացած, որ փեսայի եղբայրը հարսին պաչել էր հրապարակի վրա: Երբ սպանութեան լուրը հասաւ Շիրակի գաւառապետին, նա խիստ կալանաւորել տուեց սպանողին և սկսեցաւ քննութիւն: Եկաւ գաւառական բժիշկը և քննեց սպանվածի գլխակը: Բայց մի և նոյն ժամանակ մի քանի մարդիկ մէջ ընկան որ անդական սովորութեամբ համեմատ հաշտեցնեն երկու ընտանիքները իրար հետ: Հաշտութիւնը կայացաւ և վճռվեցաւ որ մարդասպանի հայրը պէտք է վճարէ սպանված երիտասարդի ընտանիքին ինչ որ սա պահանջում է, այն է. 1 լուծ լաւ գոմէշ, որ արժէ 150 ր., 2 լուծ եզ 200 ր. արժողութեամբ, 1 լաւ ձի, 100 ր. արժ., 15 սոմար ցորեն, 240 ր. արժ., 20 հատ ոչխար 160 ր. արժ. և վերջապէս նաղդ փողն էլ 100 րուբլի, ընդամենը 950 րուբլի, բացի այդ կատարված հարսանիքի և ուրիշ մանր ծախսեր: Այդպիսով մի մարդու կեանքը արժէ մեր գիւղերում մօտաւորապէս 1,000 րուբլ (ի հարկէ ոչ ամէն մարդու, այլ հարուստ գիւղացու): Այժմ սպանված տղայի հայրը ներկայանում է կառավարութեանը, յայտնում է որ կողմերը հաշտվել են և խնդրում է որ բաց թողնեն բռնված տղային, այսինքն սպանողին: Ո՛րքան էր երկու հայրերի զարմանքը երբ իմացան, որ այս ձևով իրար մէջ հաշտվելը, վարձարելով սպանված տղայի հօրը իր որդու կորստի համար զանազան եզներով, գոմէշներով. ոչխարներով ու էշերով կառավարութիւնը անվաւեր է համարում»:

—

Շիրակ գաւառի ՓԻՐՎԱԼԻ գիւղում, ինչպէս մեզ գրում են, քարեկենդանի վերջին օրերին մի աղջիկ նշանեցին, հետևեալ ահագին պաշլուղ տալով աղջկայ հօրը. 300 րուբլ կանխիկ փող, 20 հատ ոչխար, 21 արշին գրանիցի մահուդ և մի պալտօ գլապից, որի եախէն կարմիր մահուդից: Ուրեմն աղջիկների գները Շիրակի մէջ դարձեալ բարձրացան:

—

Շիրակից մեզ գրում են որ այդ գաւառի մէջ տաքութիւնը արդէն սկսվել է և ցոյց է տալիս իր զօրութիւնը: Ձիւները հալվում են և գաւառում առատութիւն է կենսական պիտոյքների: Առաջին տեսակ ցորենի սօմարը, այսինքն 18 պուդ, արժէ 15 րուբլ, գարու սօմարը արժէ 6 րուբլ, լաւ հալած իւղը արժէ 12 րուբլ: Անասունների ցաւը քիչ մեղմացել է:

—

Այն լուրը որ տարածվել է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, թէ այս օրերս այստեղից դէպի Ռուսաստան գնացող փոստի սայլակը կողոպտվեցաւ մեր քաղաքից մի 10 վերստ հեռաւորութեամբ, ճիշդ չէ: Հաստատ իմացանք որ սայլակի վրա թէև յարձակումն գործել են մի 6 հատ աւազակներ և բաւական սաստիկ հրացանաձգութիւն է եղել, որի ժամանակ փոստի սայլակի չորս ձիերից մինը սպանվել է, բայց նոյն իսկ փոստը աւազակները չը կարողացան կողոպտել, որովհետև սայլակի վրա նստած փոստային երկու պաշտօնեաներ ռէվօլվերներով պաշտպանվում էին աւազակների դէմ, իսկ կառապանը վեր թռչելով սայլակից, կարողացաւ շուտով կտրել վիրաւորված ձիուն սայլակի հետ կապող կապանքները և սայլակը այսպիսով շարունակեց իր ընթացքը երեք ձիով:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 մարտի: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ 24 պէնս, Համբուրգի վրա 204 պֆենինգ, Փարիզի վրա 252 սանտիմ: Ոսկին 8 րուբլ 22 կոպէկ: Արծաթ 1 ր. 35 կ.: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի 96 ր., երկրորդ 92½ ր., երրորդ 92 ր., չորրորդ 92 ր., հինգերորդ 91 ր. 87 կոպ.: Ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 218½ ր., երկրորդ 209½ ր., արևելեան առաջին 91 ր 62 կ., երկրորդ 91 ր 62 կ., երրորդ 91 ր. 87 կոպ.: Բօրսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 մարտի: Օրէնքների ժողովածուի մէջ հրատարակված է, որ ուղղափառ եկեղեցականներին և սարկաւագներին թոյլ է տուած որդեգրել այն պայմանով, որ ազնուական դասակարգի հոգևորականները կատարեն այդ դասակարգին վերաբերեալ կանոնները, ոչ ազնուական եկեղեցականները՝ անձնական ազնուականներին վերաբերեալ կանոնները, իսկ սարկաւագները՝ պատուաւոր քաղաքացիներին վերաբերեալ կանոնները:

ԽԱՐԿՕՎ, 19 մարտի: Այստեղ սաստիկ հեղեղ է սկսվել: Առևտրական և շատ ուրիշ հրապարակներ, փողոցները և փոստը ջրով են ծածկված: Երկու գլխաւոր կամուրջները հազիւ կարողացան դիմանալ ջրի ուժին, միւսները ջրով են ծածկված և փչացած են: Մարդկերանց հետ էլ դժբաղդութիւններ են պատահել: Կրեմենչուգի մօտ կամուրջը տարված է, գնացքները կանգնել են:

ՍԻԶՐԱՆ, 19 մարտի: Անձրևների և վատ ճանապարհների պատճառով հացի բերելը և գնելը դադարեցաւ:

ՌԺԵՕՎ, 19 մարտի: Ձիւնակոյտերի պատճառով Նովօտորժսկի երկաթուղու վրա երթևեկութիւնը դադարեցրած է:

ՓԱՐԻԶ, 19 մարտի: Այսօր կալանաւորվեցաւ Լուիզա Միշել, որը մեղադրվում է զինաւորված խումբի հետ հացթուխի խանութը կողոպտելու մէջ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 մարտի: Կառավարչական հաղորդութիւն: Ընթացող ուսումնական տարվայ մէջ Նօվօ-Ալեքսանդրօվսկի գիւղատնտեսական և անտառային ինստիտուտի ուսանողների մէջ յուզմունքներ կային. ուսանողները միշտ կազմում էին արգելված ժողովներ, ապօրինի պահանջներ էին անում իրանց անմիջական իշխանութեանը, յանդուգն էին վարվում ուսուցիչների, իշխանութեան և Վարշավայի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Ապուխտինի հետ: Այդ պատճառով դասախօսութիւնները դադարեցրին և ինստիտուտի վարչութիւնը արձակեց 17 ուսանողներին, իսկ մի քանիսին յանդիմանութիւն արեց: Ուսանողները պահանջում էին, որ բոլորին արձակեն, երևի յուսալով զիջումների վրա, բայց այդպիսի յամառութիւնը ստիպեց ինստիտուտի վարչութեանը մեղաւորներին չորս կարգի բաժանել. 54 ուսանողներ արձակված են առանց իրաւունքի մտնել ուրիշ ուսումնարանները, 39 արձակված են երկու տարով, 30 արձակված են իրաւունք ունենալով մտնել ուրիշ ուսումնարանները, իսկ 14 ինստիտուտի վարչութեան բարեհաճութեան համեմատ կարող են նորից մտնել ինստիտուտ, եթէ դասախօսութիւնները սկսվեն: „Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է, որ ենթադրված է Պուտիլօվսկի գործարանները ծախել գումարտէքերի ընկերութեանը, որ ունի արդէն Բրիանսկի գործարանները և Լիլպօն և Բաու գործարանները Վարշավայի մէջ:

ԼՕՆԴՕՆ, 19 մարտի: Ֆենիէնները պօլիցիայի կառավարչին ուղարկեցին մի նամակ, որ սպառնում է փոստային և հեռագրական գլխաւոր բիւրօն ճայթեցնել, եթէ Ֆենիկս պարկի գործի վերաբերեալ մեղադրուածներին անյապաղ չեն արձակի:

ԽԱՐԿՕՎ, 19 մարտի: Ջուրը պակասում է: Մի քանի փողոցներ մաքրված են:

ՏԱՇԿԵՆՏ, 19 մարտի: Այսօր առաւօտ սաստիկ երկրաշարժ կար: Ենթադրված է երկու ճանապարհորդութիւն՝ մէկը Տամիր աստրօնօմիական կէտեր որոշելու համար, իսկ միւսը Ամու-Դարիայի վերին անցքերից մինչև Խիվա աստրօնօմիական կէտեր որոշելու համար:

ՍՕՖԻԱ, 19 մարտի: Տիրնօվօի ազգաբնակութիւնը պատգամաւորութիւն ուղարկեց կառավարութեան և նոր մինիստրութեանը համակրութիւն յայտնելու համար:

ՓԱՐԻԶ, 19 մարտի: Բէլէի մէջ Մօնսօ-լը-Մինի մօտ ճայթեցաւ դինամիտի փամփուշտը օբեր-շտէյգեր Կամիւսի տան դրան մօտ, որը նորերումս կատարող մանուածողովից մահ սպառնացող նամակ ստացաւ: Դժբաղդութիւններ չեն պատահել:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 մարտի: „Московскій Телеграфъ“ լրագիրը բոլորովին արգելված է անպայման վնասակար ուղղութեան համար: Ռուսաց գլխաւոր հիւպատոսը Դանցիգի մէջ յայտնում է, որ հացի առևտուրը Լեհաստանի մէջ և Կիևի ու Վօլինսկի նահանգների վերին մասերում լաւանում է: Ամերիկայի մէջ եղած հեղեղները ստիպեցին այնտեղից քիչ հաց բերել: Անձրևն ձմեռը և հեղեղները Գերմանիայի մէջ վնասեցին դաշտերին: Տեղական վաճառականները յոյս ունեն, որ մեծ պահանջ կը լինի ռուսաց ցորենի և լաւ գների են սպասում: Նոյնպէս յոյս ունեն և անտառային առևտրի վրա: Երէկ Ս. Պետերբուրգի առևտրական դատարանը տօնեց իր յիսունամեայ յօբելեանը: Ներկայ էին ֆինանսների և արդարադատութեան մինիստրների օգնականները, բօրսային մանուածողովը ամբողջութեամբ և զանազան պատգամաւորութիւններ: Բազմաթիւ ճառեր արտասանվեցան և շնորհաւորական հեռագիրներ ստացվեցան Մօսկվայի, Օդէսսայի և Արխանգելսկի առևտրական դատարաններից: Լրագիրները հաղորդում են, որ մինիստրների մանուածողովը լսեց Օդէսսայի գլխաւոր-նահանգապետի դրութիւնը միջնակարգ ուսումնարանների հրէաներով լցվելու վնասակար հետևանքների մասին: Գործը յանձնված է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեանը:

ՍԱՄԱՐԿԱՆԴ, 20 մարտի: Երէկ բաւական ուժեղ երկրաշարժ կար:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

թշնամին «Մշակն» է, Ամիրխանեանցն է և այլն: Բայց ինչու այսօր գիւղական ամբոխը վերին ծայր սառած է եկեղեցուց, ինչու այն գիւղացին որ մի քանի տարի առաջ Էջմիածնի անունը լսելիս երեսն էր խաչակնքում, այժմ այնպիսի անտարբերութեամբ է խօսում կրօնի վրա, որ մարդ մնում է շուարած այդպիսի արմատական փոփոխութեան վրա, որ կատարվել է համեմատաբար շատ կարճ միջոցում: Միթէ այդ գաղափարն էլ «Մշակը» տարածեց գիւղերում: Բայց ո՞վ կարող է կասկածել որ այդ փոփոխութեան պատճառը Մանկունին էր, որ իր ազէնտների հետ կատարելապէս զզեց ողորմելի ժողովրդին: Մոլեռանդ ամբոխին սեփական է մի ծայրայեղութիւնից դէպի միւս ծայրայեղութիւն ընկնել, մոլեռանդութիւնից՝ դառնալ անտարբեր: Ժողովուրդը տեսաւ, որ բեմի վրայից «խաղաղութիւն ամենեցուն» ասողը, եկեղեցուց դուրս շատ անգամ «խռովութիւն ամենեցուն» կը գործէր, տեսաւ և վհատվեցաւ:

Եւ ցաւալին այն էր՝ որ այդ Մանկունին գործում էր յանուն Վեհափառի, այնպէս որ ամբոխը կարծում էր թէ այդ չարիքներից անտեղեակ է հանգուցեալ հովուապետը: Սակայն ինչ կարող էր գիտնալ վերջին տարիները հիւանդ կաթողիկոսը, քանի որ Մանկունի և նրա գործակիցք ժողովրդի բողոքը ճնշում էին, իսկ գրականութեան մէջ, հայ Կատկովը պահապանի պէս կանգնած անցորդներին հաւատացնում էր թէ «ամէն բան հիանալի դրութեան մէջ է:» Սակայն բաւական էր միայն աչք ձգել «Մեղուի» պահպանած մուտքի խորքում, որ տեսնվէր թէ ո՛ր աստիճան ամէն բան բարւոք էր մեզանում: Թէ հանգուցեալ Հայրապետը շատ նշանաւոր բարեկարգութիւններ դիտաւորութիւն ունէր կատարելու, թէ նա միտք ունի եղել մաքրել եկեղեցու մէջ մտած զեղծմունքները, ապացոյց է Նորին Օծութեան 1868 թ. դեկտեմբերի 5-ին հրատարակած կոնդակը: Եթէ ժամանակ առ ժամանակ «Մշակի» մէջ երևում էին հոգևորականաց մասին մերկացումներ, «Մեղուն» հաւատացնում էր, որ դոքա սուտեր են, թշնամութիւնից յառաջ եկած զրպարտութիւններ են: Մենք անկարող ենք ենթադրել որ «Մեղուն» անտեղեակ լինէր մեր եկեղեցական ներքին խառն վիճակին, ուստի նրա լռելը և այդպիսի երևոյթները առ ոչինչ համարելը ուրիշ բան չէր, եթէ ո՛չ չարամտութիւն: Ի՞նչ կասէիք այն բժշկին, որ փոխանակ աշխատելու իր հիւանդին առողջացնելու, ջանար հաւատացնել որ ոչինչ վտանգ չը կայ և դրանով պատճառ դառնար վէրքի անբուժելի դառնալուն:

Ահա այդպէս է վարվում և մեր եկեղեցու ինքնակոչ բժիշկ-պահապան «Մեղուն»:

Այժմ «Մեղուն» տեսնելով որ անկարող է Մանկունուն պաշտպանել մամուլի միջոցով, իր ազէնտների ձեռքով լուրեր է տարածում իբր թէ Մանկունին նշանաւոր դեր է կատարել մի քանի նշանաւոր եկեղեցական խնդիրների վերաբերութեամբ: Մենք՝ տրամադիր ենք կարծել որ դրանք սխալ—որպէս զի չասենք սուտ—տեղեկութիւններ են, իսկ եթէ մենք մոլորված ենք՝ քանի որ «Մեղուի» պէս խորագէտ չենք, ուստի շատ լաւութիւն արած կը լինէր պ. Սիմէօնեանց, եթէ հրատարակէր այն ծառայութիւնները, որ արել է Մանկունի եպիսկոպոսը յօգուտ ժողովրդի և եկեղեցու, այլապէս մենք աւելի ևս հաստատվելու ենք մեր համոզմունքի մէջ, թէ Մանկունու գործերը ցերեկվայ լոյսին չեն դիմանայ: Մենք դրա լաւ գործերը չը տեսանք, իսկ վատերից շատ և շատերը տեսնվեցան, այսօր էլ՝ դեռ հետզհետէ նրա գործերը դուրս են գալիս, այսօր էլ՝ ցաւած սրտով տեսնում ենք դրա ցանած որոմները, սակայն շատ բաների մասին պէտք է լռենք, որովհետև ով որ վարձկան հովիւների դէմ բողոքէ, ով որ նրանց զեղծմունքները մերկացնէ, ով որ եկեղեցու իրաւանց նախանձախնդրութեամբ լցուած՝ ճշմարիտը խօսի, «Մեղուի» և նրա հանճարեղ աստուածաբանների կողմից դաւաճան անունը կը ստանայ:

Ի վերջոյ մենք չենք կարող մի քանի խօսք էլ չասել «Մեղուի» խմբագրվելու ձևի վրա: «Մեղուն» առնում էք ձեռքերդ թէ չէ, իսկոյն հարց է ծագում ձեր մէջ, արդեօք քանի խմբագիր ունի այդ թերթը, այնքան տարբեր են յօդուածների միտքը միմեանցից: Բոլորովին ուրիշ հայեացք է տեսնվում պ. Սպանդարեանի յօդուածների մէջ և պ. Սիմէօնեանցի երբեմն դուրս թողած առաջնորդողների մէջ: Նոյնը և ուրիշ աշխատակիցների վերաբերութեամբ: Եթէ այդ բոլորը համամիտ են միմեանց հետ, այդ «Մշակին» ոխերիմ թշնամիներ լինելու մէջն է: Ուստի մենք էլ կանուանենք գծի վերևի յօդուածների խմբագիր պ. Սպանդարեանցին, իսկ պ. Սիմէօնեանցին, որ համեստօրէն գծի տակն է մտել, գծի տակի խմբագիր, կայ և մի խմբագիր № 3, որ շատ ճարպիկ կերպով չարերը նմանեցնում է Քաղքցու ֆէլիետօնի ոճին:

Ամենից ծանր պաշտօնը ընկել է պ. Սպանդարեանին, որ գծի վերևում միշտ պարապած է իր պատրոնի սխալները սօֆիստութիւններով կարկատելու ապարդիւն աշխատանքով: Խղճալի գործ դրված աշխատանք. մէկ էլ տեսնես գծի տակի խմբագիրը մի այնպիսի սխալ գործեց, որ արի մի շարք սօֆիստական, միմեանց հակասող և Սիմէօնեանցին հակառակ յօդուածներով, կարկատիր այն պատառուածքը, որ գործել էր գծի տակի խմբագրի հնադարեան, ժանգոտած գրիչը: Վերև ես ասացի որ «Մեղուի» իւրաքանչիւր յօդուած ունի իր՝ միւսից տարբեր գոյնը. դա ի հարկէ նրանից է, որ «Մեղուն» մի որոշ պրօգրամ չունի: «Մեղուի» խմբագրութեան մէջ, ինչպէս երևում է, տիրում է կարծիքների և հայեցուածքների ահագին տարբերութիւն, գրականական ամենաընդարձակ անիշխանութիւն և դրանով է բացատրվում նրա յօդուածների անկերպարան դասաւորութիւնը: Ցանկալի է որ «Մեղուի» խմբագիրը՝ ուրիշին դատելուց առաջ իր վրա նայէր, և աշխատէր, եթէ կարող է, իր թերթը ծառայեցնել հասարակութեանը՝ և ոչ իր անձնական կրքերին:

***

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ պատճառով էժան ծախվում են 5 կաոր գետին, Նաբերեժնայա փողոցի վրա նոր կամուրջի մօտ: Տեղեկանալ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋ: ՆՈՅՆ** պատճառներով ծախվում են կիսագնով. ՀԱԳՈՒՍՏ, տրիկօ, բրդէ ԳՈՒԼԲԱՆԵՐ և այլն: Նոյն տեղ կայ մեծ քանակութեամբ երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, երկաթէ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ, ԹԷՑ 1-ն հունձի, չը թրջվող վերարկուներ, ԹԱՄԲԵՐ կանանց և տղամարդկերանց, ՍԱՊՕՆ և այլն 25% աւելի էժան քան թէ ուրիշ տեղ: Գլիցերինի սապօն ֆունտը 40 կ.: Հնդկական բրինձ 8 կ. ֆունտը:

5—8

ВЪ РЕДАКЦІИ
ГАЗЕТЫ „МШАКЪ"
ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА
НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ."
Цѣна 25 копѣекъ.
Соч. Григорія Арцруни.

CAPSULES DE MATICO
De GRIMAULT & Cᵉ, Pharmaciens a PARIS
PERMIS EN RUSSIE
ՄԱԹԻՔՕԻ ԳԱՊՍՕԼՆԵՐ
փարիզու Գռիմօ և ընկ. դեղավաճառաց
Ռուսաստանում ընդունված.

Այս քապսօլները հոսման (gonorrhée) դէմ գործածուած դեղօրէից ամենից աղդուն է, եւ բացի սրանից այս առաւելութիւնն ալ ունի որ հեղուկ բալսամի նման ստամոքսն ալ չհոգնեցնէր:
Ծախվում է փարիզ, վիվիէն փողոց № 8 և գլխաւոր դեղատուններըը. Т

Թիֆլիսում դեղատան ապրանքների վաճառման ընկ. մէջ և Շահ-Պարոնեանցի մօտ:

(9. 22.) 4—9

GUARANA
De GRIMAULT et Cᵉ
Pharmaciens à Paris
AUTORISÉ EN RUSSIE
ԳՈՒԱՌԱՆԱ
փարիզի Գռիմօ և ընկ. Դեղավաճառաց

Այս փոշին մի ծրարը բաւական է ամենասաստիկ գլխացաւը, ամենազօրեղ անդամը (migraine, мигрень) բժշկելու: Այս բաւական դեղը իւր բնական կազդուրիչ յատկութեամբը մեծապէս օգնում և բժշկում է փորացաւը, փորհարութիւնն ու թանչքը (dysenterie, понось).

Ընդունվում է փոքր ինչ շաքարախառն ջրի մէջ ածելով:

Ամէն մի տփի մէջ 12 ծրար կայ, որոց վրայ Grimault et Cᵉ ի ստորագրութիւնը դանվում է:

Ծախվում է փարիզ վիվիէն փողոց № 8 տէպօյում և գլխաւոր դեղավաճառաց մօտ. Т

Թիֆլիսում դեղատան ապրանքների վաճառման ընկ. մէջ և Շահ-Պարոնեանցի մօտ:

(9. 22) 4—6

ԴՈՒՐՍ ԵԿԱՒ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿԻՑ
ՊԸԼԸ-ՊՈՒՂԻ
Գրեց Մ. Վ. ԲԱՐԽՈՒԴԱՐԵԱՆՑ: Գինն է 1 րուբլ: Ծախվում է բոլոր գրավաճառանոցներում:

3—5 (1)

КѢЛЕРСКАЯ
УКСУСНАЯ ЭССЕНЦІЯ.

26—50

ՄԻ ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ որ այժմ Թիֆլիսումն է ապրում, կը ցանկանար ուղեկցել մի ընտանիքի դէպի արտասահման: Համաձայն է նոյնպէս մի հիւանդին ուղեկցել: Տիկինը խօսում է ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ և ՌՈՒՍԵՐԷՆ լեզուներով:

ДАМА нѣмка, пріѣхавшая изъ за границы и проживающая теперь въ Тифлисѣ, желала-бы сопровождать семейство или больнаго отъѣзжающихъ заграницу. Говоритъ по французски, по нѣмецки и по-русски.

Адресъ въ редакціи газ. „Мшакъ" Հասցէ. „Մշակի" խմբագրատանը:

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ
Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ թղթի վրա:

Միակ գործակալութիւն ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ: Նոյն տեղը կան ամեն տեսակ ձեռագրերի համար մեծ քանակութեամբ ԳՐԻՉՆԵՐ ամեն ձևի 25% էժան քան թէ ուրիշ տեղ: Կան նոյնպէս ԹԱՆԱՔներ, զմուռ, ՄԱՏԻՏՆԵՐ, քարեդ-բիչներ, պենալներ, ԳՐՉԱԿՈԹ, քասկածխախառնի ամաններ, ՄԿՐԱՏՆԵՐ, ածելիք, ս-րոցներ, խալիչաներ, ԲԱԶԿԱԹՈՌ-ՄԱՀՃԱԿԱԼ, վերարկու կախելու համար իրեր, ԳՕՏԻՆԵՐ, փգադոտի-ներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետալից իրեր, ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, գդալներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, ֆիլտրա, կրան, շվոցներ, այգու մկրատներ, շորի շչէօտկա, գլխի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մակենտօշներ: Բժշկական թուղթ վատերկլօզետի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

7—100

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷԾ ԹԷՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՓՈՔՐԱՑՈՒՄՆ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԷԱ № № 156, 157, 158, 159 և 160.

Համեմատեցէք թէյ

1 ր. 10 կ. թէյի	հետ ամեն տեղ	1 ր. 30 կ.
1 „ 20 „	. . . .	1 „ 60 „
1 „ 40 „	. . . .	1 „ 90 „
1 „ 60 „	. . . .	2 „ 20 „
1 „ 80 „	. . . .	2 „ 50 „
ամենալաւը 2 ր.	. . . . .	3 „ ——

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վաճառման շօկօլադի և կակաօ-ֆրայ էսսենցիայի, Պալմերի բիսկվիտների, Բազրի կօնֆեկտների, Շեֆիլդի դանակների, Տօրնեռի գրիչների, Դաուի հրացանների, Վեկլիի բէվօլվերների, Բարնսբիի թամբերի, Մեկինի ամանների, Կօլմանի կրախմալ և մանանեխ, Շվարցի ալրաններ և այլն և այլն:

81—100

НА ЛѢТНІЙ СЕЗОНЪ СЕГО 1883 ГОДЪ,
ПОЛУЧЕНЫ
ПОСЛѢДНИХЪ ФАСОНОВЪ
Мужскія, дамскія и дѣтскія
ШЛЯПЫ
И
ДРУГІЕ МОДНЫЕ ТОВАРЫ.

Большой выборъ дамскихъ и дѣтскихъ соломенныхъ ШЛЯПЪ
СЪ ОТДѢЛКОЮ и БЕЗЪ ОТДѢЛКИ

ВЪ СКЛАДѢ ЗАГРАНИЧНЫХЪ МОДНЫХЪ ТОВАРОВЪ
ГУЛАСПОВА,
на Дворцовой ул. д. САРАДЖЕВА и ЦОВЬЯНОВА, во дворѣ, рядомъ съ магазиномъ Варшавской обуви Гиргидова.

МУЖСКІЕ, Дамскіе и дѣтскіе **ЗОНТИКИ.** МУЖСКОЕ И ДАМСКОЕ **БѢЛЬЕ.** ПЕРЧАТКИ. **ВѢЕРА.** ВОРОТНИЧКИ и РУКАВЧИКИ. ПАРФЮМЕРИ (Духи, пудра и мыло). ИСПАНСК. И БРИТАНСК. **КРУЖЕВА** и другіе модные товары.

Дамскія	соломенныя шляпы безъ отдѣлки	отъ	50 к.	и дор.
„	съ отдѣлкою	отъ 4 р.	„	и дор.
Мужскія	косторовыя шляпы	отъ 2 р.	50 к.	и дор.
„	соломенныя „	отъ 1 р.	50 к.	и дор.
„	шляпы (панама)	отъ 5 р.	„	и дор.
„	цилиндри шелковыя	отъ 4 р.	„	и дор.
„	складные цилиндры Шапо-Клакъ	отъ 3 р.	50 к.	и дор.
„	фуражки триковыя, суконныя, парусиновыя, шелковыя и чешучивыя	отъ 1 р.	50 к.	и дор.
Дѣтскія	соломенныя шляпы для девочекъ безъ отдѣлки	отъ	50 к.	и дор.
	съ отдѣлкою	отъ 2 р.	„	и дор.
	для мальчиковъ	отъ	50 к.	и дор.
шляпы	для священниковъ косторовыя и шелковыя	отъ 4 р.	к.	и дор.
„	соломенныя	отъ 2 р.	50 к.	и дор.

Всевозможныя отдѣлки для дамскихъ: шляпъ цвѣты, ленты, страусовыя перья всѣхъ цвѣтовъ, бархатъ, пряжки, вуали, стеклярусъ фунтами и проч.

ЖЕРСЕ. *КОРСЕТЫ.* ВѢНЧАЛЬНЫЕ УБОРЫ. ПЛАТКИ. КРЕПЪ-ЛИСЪ. ЧУЛКИ НОСКИ. ГАЛСТУКИ. ВУАЛИ. **ПОРТМОНЕ** И ДРУГІЕ МОДНЫЕ ТОВАРЫ.

Форменныя соломенные шляпы для гимназистокъ отъ 80 к. и дороже.

БОЛЬШОЙ ВЫБОРЪ ИСКУССТВЕННЫХЪ ЦВѢТОВЪ.

Принимаются заказы дамскихъ ШЛЯПЪ, букетовъ и вѣнковъ изъ живыхъ и искусственнныхъ цвѣтовъ.

Принимаютъ въ передѣлку дамскія ШЛЯПЫ и завивку перьевъ.

БОЛЬШОЙ ВЫБОРЪ ДАМСКИХЪ, МУЖСКИХЪ И ДѢТСКИХЪ ЗОНТИКОВЪ.

ФОРМЕННЫЯ ПЕРЧАТКИ ОТЪ 1 Р. 50 К. И ДОРОЖЕ.

Мужскія сорочки отъ 1 р. 50 к. и дороже.

Заказы иногородныхъ исполняются аккуратно.

Всѣ товары, находящіеся въ моемъ складѣ, продаются дешевле противъ другихъ коммерсантовъ.

ТОРГОВЛЯ ОПТОМЪ И РОЗНИЧНО.

СКЛАДЪ ОТКРЫТЪ ЕЖЕДНЕВНО ОТЪ 8 ЧАСОВЪ УТРА. ДО 10 ЧАСОВЪ ВЕЧЕРА.

М. Гуласповъ

1—1

БОЛЬШАЯ ВЫСТАВКА ДАМСКИХЪ

ՆԵՐԿԱՅ 1883 ԹԻՒՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ
„ԵՐԵՒԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ"
ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ:
ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ է Երևանում 1 րուբլ:
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ընդունվում են ՀԱՅԵՐԷՆ, ՌՈՒՍԵՐԷՆ և ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ լեզուներով:
Խմբագիր-Հրատարակիչ ԷՄԻՆ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Ծախվում է մեկ հատ ՄԵՔԵՆԱՅ զանազան տեսակ, հատիկներ մաքրելու համար ինչպէս, ցորեան եգիպտացորեան, գարի, և այլն. ամենանոր և առաջին սիստեմայից է. նմանը ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ՉԷ ՏԵՍՆՎԱԾ: Գնի և օրինակի համար կարելի էր դիմել պ. ԳՕԼԴԼԻՍՏԻ և ընկ. գրասենեակը Արծրունու գալլերէում:

3—4 (2)

ԳԱԼԵՐԷԱ **ԱՐԾՐՈՒՆԻ**, ԴՎՈՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ
ՊԱՀԵՍՏ **ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ** № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ
№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՋՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ: